

Суходольська Н.

аспірант,

Державний університет «Житомирська політехніка»

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Порядок державних закупівель, зокрема загальне регулювання відповідальності їх учасників, визначено Законом України «Про публічні закупівлі» від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII [1].

Статтею 38 Закону України «Про публічні закупівлі» визначено, що відповідальність несуть:

- члени тендерних комітетів замовника;
- уповноважені особи;
- службові та посадові особи Уповноваженого органу;
- члени органу оскарження;
- посадові (службові) особи органів, які здійснюють казначейське обслуговування бюджетних рахунків – обслуговуючого банку.

Основна особливість у сфері державних закупівель полягає в тому, що відповідальність з позиції законодавства про державні закупівлі несе посадова особа замовника, а не сам клієнт як юридична особа. Єдиним винятком з цього правила є порушення замовником вимог законодавства про захист економічної конкуренції [2].

Тому, розрізняють два види відповідальності: кримінальну та адміністративну [3, с. 57].

Відповідно до положень ст. 164¹⁴ КУпАП адміністративна відповідальність застосовується до посадових осіб (у розумінні Закону «Про публічні закупівлі») замовника: членів тендерних комітетів, уповноважених осіб та керівників. Члени тендерних комітетів та уповноважені особи несуть відповідальність за одними частинами статті 164¹⁴ КУпАП, а керівники – за іншими статтями. Тому до них застосовується різний розмір штрафів [4].

Кримінальна відповідальність може поширюватися на всіх осіб, причетних до злочину, крім керівника або членів тендерної комісії. Найпопулярнішими статтями Кримінального кодексу для таких порушень є: ст. 191 – «Привласнення, розтрата майна та заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем» [5].

У справі № 752/2508/20, яка перебуває на розслідуванні, поліція підозрює членів тендерного комітету та суб'єктів господарювання у тому, що вони за попередньою змовою прийняли рішення незаконно заволодіти бюджетними коштами міста Києва із застосуванням положень ст. 366 – «Службове підроблення» [6].

У справі № 638/9279/16-к директор ЖКГ зловживав повноваженнями, пообіцявши забезпечити перемогу конкретного учасника, укласти договір та прийняти будівельні роботи, у тому числі завідомо неправдиву інформацію. Крім того, було підписано доручення про перерахування бюджетних коштів та подано до Державної казначейської служби [7].

У даній справі директора також визнали винним за ст. 191 КК та ст. 367 – «Службова недбалість» [5].

У справі № 523/6680/20 керівника держмайна визнано винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 367 КК. Він дозволив оплачувати пальне, придбане за бюджетні кошти, за цінами, які значно перевищують початкову договірну та ринкову ціну. важливо! При цьому постачальник надав недостатній сертифікат ТПП, в якому йдеться про ціну на пальне на окремих АЗС, а не ринкову ціну в Україні [8].

Відповідно до приписів ч., ст. 221, 234¹: 1–2 ст. 164¹⁴ КУпАП застосовувати штрафні санкції мають органи Державної аудиторської служби. При цьому ухвалу органу Державної аудиторської служби можна оскаржити до загального місцевого суду. Також органи Державної аудиторської служби мають право виявити порушення, за які передбачають штрафи згідно з ч. 3–6 ст. 164¹⁴ КУпАП. Накладати такі

штрафи (рішення про притягнення винного до відповідальності) можуть лише місцеві загальні суди. Такі рішення можуть бути оскаржені лише до апеляційного суду відповідної області (м. Київ) [4].

До кримінальної відповідальності особу може бути притягнутий тільки суд. Водночас, якщо особа подає апеляційну скаргу, вона вважається невинною до розгляду справи апеляційним судом. Залежно від тяжкості правопорушення суд може обмежити розмір штрафу або обмеження/тюремне ув'язнення на певний період часу [9, с. 242].

Власне, ми часто спостерігаємо: суд визнає особу винною, але звільняє її через те, що минув строк давності (ст. 49 КК) або звільняється від відбування покарання з умовним покаранням (ст. 49 КК, стаття 75 Кримінального кодексу). Тому посадові особи замовника повинні звернути увагу на всі документи, що надаються до тендерної пропозиції, особливо ті, що стосуються укладання додаткових договорів.

Отже, перш ніж замовник вирішить придбати певні товари/послуги, його посадові особи повинні нести відповідальність за визначення предмета закупівлі, дотримуючись процедур та враховуючи інструкції контролюючих органів. Пам'ятайте, що кожна особа за наявності належних доказів має можливість довести в суді, що не вчинив правопорушення, зокрема злочини.

Список використаних джерел:

1. Про публічні закупівлі : Закон України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 29.03.2022).
2. Іванов О.В. Щодо подолання корупції у сфері державних закупівель в Україні. Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1486>
3. Череватий О.С. Тендери як один з елементів маркетингових комунікацій підприємства. *Управління розвитком*. 2012. № 3. С. 57–59.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 року № 8073-X URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (дата звернення: 29.03.2022).
5. Кримінальний кодекс України 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text> (дата звернення: 31.03.2022).
6. Ухвала Голосіївського районного суду м. Києва від 23 лютого 2021 року у справі № 752/2508/20. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/95127290> (дата звернення: 31.03.2022).

7. Ухвала Держинського районного суду міста Харкова від 03 лютого 2021 року у справі № 638/9279/16-к. URL: <https://vkursi.pro/vsudi/decision/95250388> (дата звернення: 31.03.2022).

8. Ухвала Суворовського районного суду м. Одеси від 19 лютого 2020 р у справі № 523/1735/20. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/87816186> (дата звернення: 31.03.2022).

9. Науменко С.М. Система тендерних закупівель: теоретико-методологічні підходи до дефініції і класифікації. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2014. Вип. 1(10). Т. 2. С. 242–247.